

spoluviny nebo účastenství na nedokonané krádeži podle §§ 5, 8, 171, 173, 174 II a), c) tr. zák. Vzhledem k tomu není důvod zmatečnosti podle § 281, čís. 10 tr. ř. po zákonu provedení (rozh. čís. 49 sb. n. s.).

Čís. 2946.

Lichva (cís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák.).

K pojmu »tísně« ve smyslu § 2 čís. 1 zákona stačí třebas i jen pomíjející peněžní nesnáz, nutící dožadovati se úvěru.

Pojem »nápadného nepoměru hodnot plnění« je relativní; tento znak dlužno spatřovati všude tam, kde rozdíl mezi hodnotou plnění a vzájemného plnění je ve značném nepoměru k obyčejné, konkrétními poměry ospravedlněné hodnotě.

Věřitel, poskytující osobě jsoucí zřejmě v tísní nebo slabomyslné bez dostatečného zajištění zápůjčku třebas jen v nepatrné částce a jen na krátkou dobu, smí si dáti slíbiti a platiti odměnu přesahující úroky jinak obvyklé, hlavně vzhledem k risiku ztráty půjčené jistiny, avšak celková odměna, již si věřitel dá slíbiti nebo poskytnouti, nesmí nikdy dosáhnouti výše zakládající i podle konkrétních poměrů nápadný nepoměr hodnot plnění.

Trestné jednání jest dokonáno již v okamžiku, kdy si pachatel dal přesprílišné majetkové výhody slíbiti nebo poskytnouti; není třeba, by pachatel sám tyto výhody žádal.

V subjektivním směru se vyhledává, by pachatel úmyslně vykořisťoval tíseň (slabomyslnost atd.) způsobem v § 2 čís. 1 zákona uvedeným, což předpokládá vědomí pachatelovo o onom stavu dlužníkově a o nápadném nepoměru hodnot obapolných plnění.

(Rozh. ze dne 24. října 1927, Zm II 48/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Olomouci ze dne 7. dubna 1926, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle § 2 čís. 1 cís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák., zrušil rozsudek nalézacího soudu v napadeném výroku o vině, ve výroku o trestu a ve výrocích s tím souvisejících jako zmatečný a věc vrátil soudu první stolice, by ji v rozsahu zrušení znova projednal a o ní rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost napadá rozsudek soudu první stolice pouze potud, pokud byl jím obžalovaný uznán vinným přečinem lichvy podle § 2, čís. 1 cís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák., spáchaným tím, že v letech 1918—1925 v Š. úmyslně při poskytování a prodlužování úvěru vykořisťoval tíseň Norberta A-a a Marie F-ové jakož i slabomyslnost Bedřicha S-a tím, že si dal slíbiti a poskytnouti vzájemné plnění, jehož

majetková hodnota byla k hodnotě jeho plnění v nápadném nepoměru, a uplatňuje v tomto směru číselně důvod zmatečnosti podle § 281, čís. 9 a) tr. ř. Pokud byl obžalovaný sprostěn z obžaloby, rozsudek napaden nebyl a vešel v moc práva. Pokud stížnost namítá, že Norbert A. a Marie F-ová nebyli v tísní ve smyslu § 2, čís. 1 nařízení a že nešlo v žádném ze svrchu uvedených tří případů o nápadný nepoměr hodnot obapolných plnění po rozumu § 2, čís. 1 nařízení, nelze jí přiznati oprávnění. Rozsudek zjišťuje v rozhodovacích důvodech, že Norbert A., tovární tkadlec v Š., žádal obžalovaného o poskytnutí zápůjčky 300 Kč na 14 dní a nabízel mu při tom sám vysoké úroky, že obžalovaný projevil ochotu jeho žádosti vyhověti, žádal však úroky 25%, že A., jenž peněz nutně potřeboval na zaplacení důchodkové pokuty, na tuto podmínku přistoupil a dal obžalovanému do zástavy oblek, klobouk a cestovní koš. Dále zjišťuje rozsudek v rozhodovacích důvodech, že Marie F-ová, vetešnice v Š., vypůjčovala si od obžalovaného opětně peníze, vždy nepatrné částky 5 Kč až 30 Kč, že peněz těch potřebovala do obchodu, protože šel špatně, a že si obžalovaný dal od ní slíbiti a platiti 25% úroky z těchto zápůjček. Rozsudku nelze důvodně vytýkati mylné právní posouzení věci, shledal-li za tohoto zjištěného stavu věci, že A. a F-ová byli v tísní ve smyslu § 2, čís. 1 cís. nařízení ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák.; neboť k pojmu tísně stačí třeba i jen pomíjející peněžní nesnáz, nutící dožadovati se úvěru (rozh. čís. 1054 sb. n. s. a j.) a v souzeném případě šlo podle oněch rozsudkových zjištění alespoň o takovou nesnáz u A-a a F-ové. Pojem nápadného nepoměru hodnot plnění po rozumu § 2, čís. 1 nařízení je relativní; tento znak dlužno spatřovati všude tam, kde rozdíl mezi hodnotou plnění a vzájemného plnění je ve značném nepoměru k obyčejné, konkrétními poměry ospravedlněné hodnotě (rozh. čís. 289 sb. n. s. a j.). Podle toho dlužno sice připustiti, že věřitel, jenž poskytuje osobě jsoucí zřejmě v tísní neb osobě slabomyslné bez dostatečného zajištění zápůjčku, byť i jen v nepatrné částce a jen na krátkou dobu, smí si dáti slíbiti a platiti odměnu přesahující úroky jinak obvyklé, hlavně vzhledem k riziku ztráty půjčené jistiny, avšak zároveň nutno zdůrazniti, že celková odměna, již si dá věřitel slíbiti nebo poskytnouti, nesmí nikdy dosáhnouti výše, zakládající i podle konkrétních poměrů nápadný nepoměr hodnot plnění (rozh. čís. 2112 sb. n. s.). Nálezací soud neposoudil věc právně mylně, shledav nápadný nepoměr hodnot plnění v souzeném případě, v němž si podle skutkových zjištění rozsudkových obžalovaný dal slíbiti, pokud se týče také poskytnouti A-em 25% úroky za 14 dní, tedy úroky, odpovídající úrokové sazbě asi 600% za rok, dále S-em úroky, odpovídající asi 43% úrokové sazbě za rok a F-ovou 25% úroky za rok; neboť výhody, jež si dal obžalovaný podle toho slíbiti, pokud se týče poskytnouti, dlužno označiti za přílišné, i když se přihlíží k případným obtížím a výlohám, spojeným s inkasováním a vymáháním úroků a jistin a k případnému nebezpečí ztráty půjčených jistin, poněvadž by obžalovaný při normálním, se zásadami mravnosti a slušnosti a se zákonitými předpisy slučitelném využitkování jistin tu v úvahu přicházejících nemohl ani pomýšleti na tak vysoké úroky. Tvrdí-li stížnost v tomto směru, že 25% úroky, jež si obžalovaný

dal slíbiti A-em, znamenaly úrokovou sazbu za rok, nikoli pouze za 14 dní, neprovádí uplatňovaného hmotněprávního důvodu zmatečnosti po zákonu; neboť nadržuje se skutkových zjištění rozsudkových, jak by při správném provedení hmotněprávního důvodu zmatečnosti činiti měla, nýbrž vychází ze skutkového předpokladu nalézacím soudem nezjištěného, ba jím vyloučeného (§ 288, odst. druhý čís. 3 tr. ř.). Další, stížností v této souvislosti zdůrazňovaná skutečnost, že S. zapůjčené mu jistiny dosud nesplatil, je právně nezávažnou, poněvadž trestné jednání obžalovaného bylo dokonáno již v okamžiku, kdy si dal ony přespřílišné majetkové výhody S-em slíbiti nebo poskytnouti. Právně bezpodstatnou je také námitka stížnosti, že F-ová nabídla obžalovanému sama 25%ní úroky; neboť ke skutkové podstatě přečinu, o nějž tu jde, se nevyžaduje, by pachatel přespřílišné majetkové výhody sám žádal.

Zmateční stížnost namítá také, že obžalovaný nejednal ve zlém úmyslu v § 2, čís. 1 nařízení předpokládaném. Ke skutkové podstatě přečinu lichvy ve smyslu § 2, čís. 1 nařízení se skutečně vyhledává, by pachatel úmyslně vykořisťoval tíseň (slabomyslnost atd.) způsobem tam uvedeným. Úmyslné vykořisťování tísně (slabomyslnosti atd.) způsobem v § 2, čís. 1 nařízení vytčeným předpokládá však vědomí pachatelovo o tísní (slabomyslnosti atd.) dlužníkově a o nápadném nepoměru hodnot obapolných plnění (rozh. čís. 2147 sb. n. s.). Rozsudek, jenž se v rozhodovacích důvodech o úmyslu obžalovaného vůbec nezmiňuje, zjišťuje tam sice, že obžalovaný věděl o tísní Norberta A-a a Marie F-ové, nezjišťuje však, zda obžalovaný věděl také o slabomyslnosti Bedřicha S-a a nezjišťuje dále v žádném ze tří případů, o něž tu jde, zda byl si obžalovaný vědom nápadného nepoměru hodnot obapolného plnění. Následkem tohoto nedostatku skutkových zjištění po stránce subjektivní schází tu zjištění úmyslnosti vykořisťování tísně A-ovy a F-ové a slabomyslnosti S-ovy obžalovaným, takže rozsudek je v tomto směru stížen zmatkem podle § 281, čís. 9 a) tr. ř. Bylo proto odůvodněné zmateční stížnosti vyhověti a rozsudek ve výroku, jímž byl obžalovaný uznán vinným přečinem podle § 2, čís. 1 cís. nařízení ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák., jakož i ve výroku o trestu a výrocích s tím souvisejících zrušiti, aniž bylo třeba obírat se také formálními výtkami stížností zřejmým poukazem s hlediska důvodu zmatečnosti podle § 281, čís. 5 tr. ř. rozsudku činěnými. Ve věci samé nemohl Nejvyšší soud jako soud zrušovací rozhodnouti, poněvadž nejsou podle toho, co uvedeno, v rozsudku a v jeho důvodech zjištěny všechny skutečnosti, jež jest při správném použití hmotného práva položiti za základ rozhodnutí. Proto bylo věc vrátiti soudu první stolice, by o ní v rozsahu zrušení znovu jednal a rozhodl (§ 288, odst. druhý čís. 3 tr. ř.).

Čís. 2947.

Podstatou zpronevěry a důvodem její trestnosti jest oklamání důvěry, kterou vkládá v poctivost pachatelovu osoba, jež mu dala věc v neomezenou skutečnou moc (zmaření účelu, za kterým mu onu moc zjednala).